

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานเด็กๆ มันถามนะ มันถามว่าในศาสนาพราหมณ์ก็มีพระอินทร์ ในมหายานก็มีพระอินทร์ ในเถรวาทเราก็มีพระอินทร์ จะเหมือนกันไหม?

เราบอกเขาว่า เหมือนกัน คำว่าเหมือนกัน เวลาศาสนสำคัญ อะไรก็เหมือนกัน ทุกคนทำให้เป็นคนดี เราบอกว่าไม่เหมือนกันเลย มีพระอินทร์เหมือนกัน แต่ความหมายต่างกันมหาศาลเลย อย่างเช่นทางฝ่ายพราหมณ์เขานับถือพระเจ้าไช้ไหม? เขานับถือนารายณ์อวตาร เขาถือพระอินทร์ เขาถือนี้เป็นใหญ่ คือเขาเคารพบูชาไป แล้วทางฝ่ายมหายานเขาก็มีพระอินทร์ของเขา

แต่ในฝ่ายเถรวาทของเรา คุณติเวลาพระกัศสปะออกจากนิโรธสมาบัติ เห็นไหม พระอินทร์มาใส่บาตรพระกัศสปะ พวกพระอินทร์ พวกเทวดา พวกอินทร์ พวกพรหม พวกนี้มันเป็นเหมือนมนุษย์เรานี้แหละ เพราะเราเกิดมาแล้ว เราเกิดมาในชาติหนึ่งภพหนึ่งแล้วแต่กรรมพาเกิดพระอินทร์ก็คนทำคุณงามความดีแล้วไปเกิดเป็นพระอินทร์ แต่เกิดเป็นพระอินทร์ก็เหมือนกับเรานี้คนที่มั่งมีศรีสุข คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐีเขามีความทุกข์ไหมล่ะ? มันมีความทุกข์ทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น ในวัฏฏะนี้มันเป็นคนที่มั่งมีเลศทั้งหมด มันเป็นสมมุติทั้งหมด ฉะนั้น ในศาสนาเราไม่ถึงเคารพบูชาไป พระอินทร์เป็นแค่เด็กเลี้ยงบาตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคนอุ้มบาตรแล้วยังต้องแสวงหาบุญกุศลจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม แล้วเวลาพระอินทร์หมดวาระ เวลาหมดวาระเหมือนกับว่าจิตมันเป็นสมมุติ เวลาเกิดเกิดเป็นพระอินทร์คือวัฏฏะนี้มันเป็นสมมุติทั้งหมด แต่ถ้าในลัทธิอื่นเขามันเป็นอัตตา มันเป็นอย่างนั้นตลอดไปแล้วเขาบูชากันไป

นี่มันต่างกันตรงนี้ พุทธถึงวุฒิภาวะของผู้ที่นับถือศาสนา ความเข้าใจไป ว่าเขามีพระอินทร์เราก็มีพระอินทร์ ก็เหมือนลัทธิต่างๆ เขามีศีลเหมือนกัน เพราะเขามีศีลเราก็ว่าเขาศีลเหมือนเราไม่ใช่หรือ คุณดูอย่างศาสนาคริสต์เขา เห็นไหม ฆ่าสัตว์ที่เป็นอาหารไม่เป็นบาป ของเราศีล ๕

ถ้าทำให้สัตว์ตกลงเป็นบาปหมด จะเป็นอาหารก็บาป อะไรก็บาป เพียงแต่เราจะเลือกอย่างไร? เราจะทำอะไร? ถ้าเราถือศีล ๕ เราจะไม่ฆ่าสัตว์ เราไม่ตัดชีวิต เราจะละเว้น เพียงแต่ว่าเราจะทำเราพอใจผิดศีลหรือเปล่าล่ะ? ไม่ใช่ว่าเข้าข้างกิเลสไง ถ้าเป็นผลประโยชน์เราไม่เป็นอาบัติ ไม่เป็นกรรม สิ่งนี้เขาเกิดมาเป็นอาหาร ใครจะยอมรับสิ่งนี้ว่าเป็นอาหารเพราะอะไร? เพราะเราทำความคิดความชั่ว

เวลาทำความคิดความชั่ว ถ้าเกิดทำดี เราเกิดสถานะของสัตว์ล่ะ? แล้วเขามาฆ่าเรา เรายอมไหม? เวลาเราเกิดสถานะของมนุษย์ เพราะว่าเวลาสถานะ ถ้าสถานะคนสถานะหนึ่ง มันก็มีความคิดอย่างหนึ่ง สถานะคนทุกซ์คนยากก็มีความคิดอย่างหนึ่ง แล้วสถานะของสัตว์มันก็มีความคิดอย่างหนึ่ง ในสถานะของมนุษย์ก็มีความคิดอย่างหนึ่ง แล้วจิตดวงเดี่ยวนี้นั้นเป็นได้หมดเลย เวลาเราไปสถานะใด มันถึงว่ามันไม่เสมอภาคไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกนอกโลกใน โลกนอกเห็นไหม โลกนอกคือโลกที่เราเป็นกันอยู่นี้ โลกนอก โลกในคือโลกทัศน์ ความเห็นจากภายใน จากจิตดวงนี้มันเกิดโลกทัศน์ของมัน มันเกิดโลกทัศน์ของมัน มันมีความรู้สึกของมัน มันมีความคิดของมัน มันทำมโนกรรมของมัน มันสร้างสภาวะของมัน ถ้าอย่างนี้มันก็เบียดเบียน เท่ากับเราเบียดเบียนตัวเองนะ ถ้าเราไปเกิดสถานะเรายอมรับไหม? ขณะที่เราเป็นมนุษย์เราจะเอาเขาไปเป็นอาหาร เราว่าสิ่งนั้นเป็นอาหาร ไม่เป็นบาป แต่เวลาเราไปเกิดเป็นเขาล่ะ? แล้วไม่เกิดหรือ?

คูสิดูพระในสมัยพุทธกาล เห็นไหม ไปเกิดเป็นไรอยู่ในผ้า ทำไมไม่เกิด? นี่พระโพธิสัตว์จะไม่เกิดเล็กกว่านกระจาบ พระโพธิสัตว์ขณะที่เกิดเป็นชาติของสัตว์ก็เป็นพระโพธิสัตว์ เกิดเป็นชาติของมนุษย์เกิดมาก็เป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์เป็นผู้ที่ชักนำให้คนทำคุณงามความดี สิ่งนี้เป็นการสะสมใจ ใจที่มันตรัสรู้ มันจะมาสตินกิเลสได้มันต้องมีพละ มีกำลัง มีความเห็นอย่างนั้น ถึงได้ว่าคนเรามันถึงมีความคิดไง มีความคิดแต่ที่ดีๆ คนเรามีความคิด บางคนคิดแต่เอาเปรียบเขา คิดแต่ทำลายเขา

ความคิดเอาเปรียบเขา ทำลายเขา สิ่งนั้นมันทำลายตัวเองก่อนนะ ทำลายตัวเองคือทำลายโอกาสของเรา เราเกิดมามีโอกาสใช้ไหม? ถ้าเราคิดดีคิดชั่ว เรามีโอกาสทำดีและทำชั่ว ถ้าเรามีโอกาสทำดีทำไมเราไม่ทำ? ถ้ามันทำกิเลสก็บอกว่ามันเสียเปรียบ แต่ถ้ามันเอาเปรียบเขา มันบอกมันได้เปรียบ แต่มันทำลายตัวเอง คือมันทำโอกาสของมันให้เสียหาย เห็นไหม

ดูความคิดสิ นี่โลกภายในใจ โลกภายในมันเบียดเบียนคนที่เราไม่รู้ตัวเลย เราว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา เพราะเราเอาเปรียบเขา เราชนะเขา แต่ในทางของธรรมเราเสียเปรียบแล้ว เราเสียเปรียบเพราะอะไร? เพราะเราทำลายโอกาสของเราเอง อย่างเช่นชีวิตเรานี้เรามีโอกาสจะทำคุณงามความดี เช่น เราอยากประพฤติปฏิบัติ คุณธรรมเราสิ อารมณ์ความดี อารมณ์ที่เราอยากทำดี เวลาเราไปนั่งสมาธิภาวนากัน เวลามันบีบคั้นมามันพอใจไหม? มันไม่พอใจ แล้วอารมณ์ความคิดอย่างนี้มันเป็นอย่างไรว?

นี่เรามีโอกาสอย่างนี้ ความคิดอย่างนี้มันควรจะทำคุณงามความดีของเรา เพื่อจะไม่ทำลายด้วยความคิดนะ ทำลายด้วยมโนกรรมไง เราไปห่วงกันแต่เรื่องวชิกรรม กายกรรม สิ่งที่ทำผิดศีล ๕ เป็นกายกรรม เป็นวชิกรรม แต่มโนกรรมความคิดอันนี้ ถ้ามันมีศีลโดยปกติ เห็นไหม ถ้าโดยปกติมันจะเบียดเบียน มันมีรื้อกันใจ ถ้าไม่มีศีลเป็นรื้อกัน เราจะทำอะไรก็ได้มันเป็นความคิดของกิเลส แต่ถ้าคนมีพละ มีกำลัง มีความเห็นที่ดี มันก็คิดสิ่งที่ดี

จะมีศีลหรือไม่มีศีล ไอ้สิ่งนี้มันเป็นเครื่องดำเนิน แต่ถ้าจิตใจตัวนี้มันเป็นความจริงของมัน นี่ที่ว่าพระอินทร์ก็จิตดวงนี้ไปเป็น จิตดวงนี้ไปเป็น เป็นพระอินทร์ แล้วพระอินทร์ก็ต้องหมดวาระ สิ่งนี้หมดวาระ นี่ถ้าเราเชื่อศาสนาสิ่งนี้มันเป็นวิญญูะ แต่พวกเราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรม การจะเป็นพระอินทร์หรือไม่ได้เป็นพระอินทร์ก็เกิดจากธรรมะ เกิดจากคุณงามความดี

นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับเทวดา เห็นไหม “อย่าถามเลยว่าพระอินทร์มีหรือไม่มี เหตุให้เกิดพระอินทร์เรายังรู้เลย” ใครทำคุณงามความดี สิ่งที่คุณงามความดี นี้ธรรมะ ธรรมะทำให้เกิดพระอินทร์ ทำคุณงามความดี ทำดีทำชั่ว ถ้าทำไม่ดีก็ไปเกิดเป็นเปรต ตกนรกอเวจี นี่จิตมันก็เป็นไป แล้วเกิดเป็นพระอินทร์เขาก็หมดวาระ เขาต้องสิ้นชีวิตของเขาเหมือนกัน สิ้นชีวิตเหมือนกัน

ทุกคนถึงมีสิทธิ์เหมือนกันไง แล้วเราไปเคารพทำไม? มันก็เหมือนตำแหน่งหน้าที่ราชการ ทุกคนก็เวียนมาเป็น แต่ใครจะเป็น ใครจะเป็น หน้าที่ราชการมันยังมีการวิ่งเต้นกัน แต่ธรรมมันเป็นสัจจะความจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันเกิดสภาวะแบบนั้น แต่พระอินทร์มีตำแหน่งเดียว ตำแหน่งเดียวก็แล้วแต่ใครจะมาต่อเวลา นี่สิ่งที่เวลาทำมา นั่นมันก็เป็นทางอื่น เพราะมันมีเป็นไป

ถึงบอกว่าถ้าความคิดของเขา เห็นใหม่ มีเหมือนกัน แต่ความเชื่อต่างกัน ความเชื่อเป็นการเคารพบูชาหนึ่ง แต่ความเชื่อของเราคือผลของวิญญูหนึ่ง ผลของวิญญูผู้ทำคุณงามความดีก็ไปตกในสถานะนั้น แล้วเวลาประพาศปฏิบัติ เวลาครูบาอาจารย์ของเราไปเกิดเป็นพรหม ยังไม่ยอมไปเลย เพราะอะไร? เพราะมันเสียเวลา ถ้าประพาศปฏิบัติที่มันสิ้นสุดกันที่นี้ สิ้นสุดกันที่นี้ วิมุตติสุข สุขกันที่นี้ สุขเดี๋ยวนี้ แม้แต่พรหมยังไม่ต้องการเลย แล้วต้องการเป็นพระอินทร์ เป็นเทวดาได้อย่างไร?

นี่ถ้าเข้าใจในศาสนาจะประพาศปฏิบัติ แต่มันเป็นคุณธรรมของคฤหัสถ์ ถ้าเราเกิดเป็นเทวดา เราก็ออยากเกิดเป็นเทวดานะ ในเมื่อเราก็จะรู้ว่าเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มนุษย์เกิดมา เวลาตายต้องเกิดอีก ก็เกิดดี ๆ ก็เกิดดี เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมก็ยังดีไป นี่เป็นสภาวะธรรมแบบนั้น สภาวะธรรมแบบคฤหัสถ์ สภาวะธรรมแบบหยาบๆ แต่ถ้าละเอียดขึ้นมาสิ่งนี้มันเป็นวิญญู มันเป็นสถานะ มันถึงไม่เข้ามาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในแก้วสารพัดนึก เห็นใหม่ แก้วสารพัดนึก เรานึกได้ขนาดไหนล่ะ? เรานึกได้ขนาดนั้น เรานึกได้

คำว่านึกได้ก็บอกว่าเรานึกเราฝันเอาหรือ? ไม่ใช่ ความนึกคือว่าเจตนาทำดีใจ เรานึกได้คือโอกาสที่ชักนำให้ทำคุณงามความดี เหมือนเป้าหมาย เป้าหมายของคนมีขนาดไหน? เป้าหมายของคนมีขนาดนั้นก็ทำได้ขนาดนั้น แต่เป้าหมายของเราชาวพุทธที่เป็นแก่นของศาสนา แก่นของศาสนา เห็นใหม่ ในป่า ต้นไม้ที่ว่าเป็นแก่น ต้นไม้ที่ว่าเป็นลำต้นที่ตรงที่จะเป็นประโยชน์มันได้มีที่ต้น?

นี่ก็เหมือนกัน ในสัตว์มนุษย์ มนุษย์ที่ประเสริฐมีกี่คน? แล้วมนุษย์ที่ประเสริฐ หัวใจเขามีคุณธรรม เขาทำความดีเพื่อเรานี้แหละ ไม่ต้องทำความดีเพื่อใครเลย เราไม่เบียดเบียนใคร เราดูแลจิตของเรา เรายกษาเข้ามาจากภายใน แล้วปัญญา มันจะเกิดจากภายใน มันจะรู้จากภายใน พลังงานอันหนึ่งเป็นพลังงานที่บริสุทธิ์ เป็นพลังงานที่ดี อย่างนิวเคลียร์ นิวเคลียร์เพื่อสันติจะให้พลังงานกับประชาชนมหาศาลเลย แต่ถ้ามันเป็นระเบิด มันทำลายเขา มันจะทำลายมหาศาลเลย

ความคิดก็เหมือนกัน ถ้าความคิดเป็นความคิดที่ฝ่ายดี นี้จะอยู่ที่ไหนมันก็เป็นคุณงามความดี เห็นใหม่ เวลาความคิดดี ดูเทวดาสิ เขาจะรู้ความคิดของมนุษย์เลย มนุษย์ที่คิดดี นี้เขาว่าเวลาพระอยู่ในป่า เทวดาจะไปฟังธรรมจากพระ ฟังมาได้อย่างไร? เราบอกเลยเหมือนกับว่า

สถานที่มืดตลอดเลย แล้วมีดวงไฟอยู่ดวงหนึ่ง ความสว่างกระจ่างแจ้งในที่มืดนั้น ใครจะไม่เห็นในที่มืดนั้น

นี่ก็เหมือนกัน หลวงปู่มั่นอยู่ในป่าในเขา เทวดาไปฟังมหาศาลเลย แล้วคนในเมือง คนในจังหวัดในอำเภอมหาศาลเลย เป็นหมื่นเป็นแสนเลย ทำไมเขาไม่ไปสนใจล่ะ? เพราะนี่มันมืด มันปกปิดไปด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยากไง มันถึงรกชฎไปด้วยป่า ป่าคือกิเลสตัดหาไง แต่หลวงปู่มั่นท่านตัดป่าหมดแล้ว ตัดป่าคือกิเลสตัดหาความทะยานอยากออกไปจากใจทั้งหมดแล้ว มันเหมือนไฟสว่างอยู่ดวงหนึ่ง ทำไมเขาไม่เห็น?

นี่ความคิดของมนุษย์นี่เทวดารู้ เพราะอะไร? เพราะเทวดาเขามีแต่ความคิด เขามีแต่กายทิพย์ ความคิดนี้ถ้าเปรียบเทียบมันก็เป็นกายทิพย์ มันเป็นรูปร่างของจิต ที่นี้ความคิดออกไป สิ่งนี้มันรู้มันเห็นกัน ความคิดไม่มีที่ลับที่แจ้งหรือ เราคิดเอง เราคิดแล้วเราว่าไม่มีใครรู้ ทำไมเวลาครูบาอาจารย์รู้วาระจิต ทำไมท่านรู้ได้ล่ะ? รู้ได้ก็เพราะอะไร? เพราะความคิดเหมือนความคิดจากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ถ้าเราทำคุณงามความดีของเราก็จะเป็นสภาวะแบบนั้น ถึงว่านี่คือกรรมะไง ถ้าจิตมันละเอียดเข้ามามันจะมีปัญญาอย่างนี้เข้ามา มันจะรู้แจ้งเข้ามาจากภายใน มันจะไม่ไปหวังผลจากภายนอก

เรื่องของทาน เรื่องของศีล เรื่องของภาวนา มันเหมือนสามเส้า เส้าที่เราตั้งอาหาร ตั้งภาชนะที่ทำอาหารมันมีสามเส้า ทาน ศีล ภาวนา เห็นไหม มันก็ทำให้เรามั่นคงขึ้นมา ถ้าเรามีทานขึ้นมามันจะไปฝึกจิตฝึกใจโดยไม่ต้องภาวนาเลย เพราะอะไร? เพราะการสละต้องมีการกระทำ ต้องมีการนึก ต้องมีการคิด นี่เจตนามันออกมาตรงนี้ไง ถ้าออกตรงนี้ นี่จิตที่ควรแก่การทำงาน ควรแก่การงานที่มันเปิดกว้าง คูลิในห้อย ในที่พักอาศัย ถ้าเราเปิดให้อากาศถ่ายเท มันจะไม่อับไม่ชื้น ไม่อับไม่ชื้นความเป็นอยู่เราก็สะดวกสบาย ถ้าในห้องของเราเราปิดไว้ มันอับมันชื้นขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน เราปิดกั้นใจของเรา ทานก็ไม่ทำ ศีลก็ไม่เคยทำ มันปิดกั้นไว้ จิตมันอับมันชื้น เห็นไหม มันไม่ควรแก่การงาน จะไปนั่งภาวนามันจะปลอดโปร่ง มันจะทำให้จิตสงบได้อย่างไร? แต่ถ้าเรามีทานของเราขึ้นมา เรามีศีลของเราขึ้นมา มันปลอดโปร่ง มันเปิดหมด นี่ในห้องในหับเราเปิดโล่ง อากาศถ่ายเทอย่างดี เราจะนั่งตรงไหน เราจะนอนตรงไหน มันมีความสุขความสบายไปหมด

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตควรแก่การงานคือมันเปิดออก เรื่องของท่าน เรื่องของศีล แล้วก็เรื่องของภาวณา ท่านมันการกระทำได้เกิดขึ้นมาได้เลย เห็นไหม ถ้าไม่มีเราก็ให้อนุโมทนาไปกับเขา เห็นครูบาอาจารย์ทำสิ่งที่ดีเราก็ชื่นชมไปกับเขา นี่มันก็เป็นทานแล้ว สิ่งที่เป็นทานขึ้นมา เวลาจิตมันเปิดขึ้นมามีมันก็ควรแก่การงาน การประพฤติปฏิบัติมันก็มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา

นี่สติตั้งเข้ามา พอสติตั้งเข้ามา ถ้าไม่มีสติ สักแต่ว่าทำอย่างนั้น แล้วก็ว่างๆ กันอยู่อย่างนั้นแหละ มันคาอยู่มันแช่อยู่อย่างนั้นไม่ได้ประโยชน์อะไรหรอก ถ้ามันจะทำให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา มันต้องมีสติเข้ามา กำบริกรรมซ้อนเข้าไป แล้วจิตมันควรแก่การงาน เหมือนกับเราทำงาน เรานั่งดูเขาทำงานนะ คนนั้นก็มั่งมีศรีสุข คนนี้ก็ทำงานแล้วร่ำรวย เราก็นั่งดูเราก็รู้ไปหมดเลย แต่เราไม่ได้แม้แต่แต่สติเดียว เพราะเราไม่ได้ทำกับเขา

นี่ก็เหมือนกัน จูจิตไปเฉยๆ ไม่มีสติ ไม่มีคำพุทธโธ ไม่ทำเลย เท่ากับสักแต่ว่า ไปแช่ไว้เฉยๆ แล้วจิตมันจะลงสมาธิ มันจะเข้ามีหลักมีเกณฑ์มาได้อย่างไร? แล้วก็เข้าใจว่าสิ่งนี้ นี่การปฏิบัติถ้าออกไปแล้วมันจะเป็นความหยาบ ความหยาบคนเขาจะทำธุรกิจของเขา เขาลงไปทำงานของเขา เขาต้องทำธุรกิจของเขา เขาต้องอาบเหงื่อต่างน้ำทั้งนั้นแหละ แล้วเขาจะได้เงินของเขา

นี่ก็เหมือนกัน การภาวณามันก็ต้องลงทุนลงแรง ต้องมีสติขึ้นมา ไม่ทำอะไรเลยแล้วก็นั่งดูกันเฉยๆ คนนั้นก็รวย คนนี้ก็รวย นี่มันเป็นสมบัติของคนอื่นเลย สมบัติของเรามันไม่มีไง แล้วมันเป็นความเข้าใจผิด ความเข้าใจผิดกิเลสมันหลอกตั้งแต่ปฏิบัติ แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติธรรม นี่ธรรมะจะต้องส่งเสริม เราทำแล้วต้องได้คุณงามความดี แต่กิเลสมันแทรกมา ขณะเดินจงกรมก็ไม่วู้ เวลามันแทรกเข้ามาในการนั่งภาวณาที่ไม่รู้ นี่พอเกิดขึ้นมานี้เป็นธรรมๆ

เป็นธรรมอะไร? พญามารมันครอบคลุมใจอยู่ มันข่มขู่อยู่ มันก็สอดแทรกเข้ามา เห็นไหม อ่างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็มีมัจฉคอรเราให้เราล้มลงไป เราไม่รู้สึกตัวเลย ทำสักแต่ว่ามันเลยแช่อยู่อย่างนั้น มันเลยไม่ได้ผลขึ้นมา ถ้าตั้งสติขึ้นมา นี่ตั้งสติแล้วเรากำหนดพุทธโธเข้าไป จะเป็นอย่างไรให้มันเป็นความจริงขึ้นมาจากในปัจจุบันนั้น เป็นสันติภูฏิกโก จะสงบก็สงบเห็นจากหัวใจเลย ถ้ามันสงบขึ้นมา มีหลักมีเกณฑ์อย่างไรก็ให้มันสงบเข้ามา

นี่หลักธรรม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ธรรมะไง สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติเรา ประพฤติธรรม แล้วประพฤติธรรมเราจะสูงกว่าพระอินทร์ เราจะสูงกว่าเทวดา จะอินทร์ จะ

พรหม แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาใจดวงนี้ทำไมเทวดา อินทร์ พรหม ต้องมาฟังเทศน์ครุบา อาจารย์เราล่ะ? ทำไมฟังเทศน์มนุษย์ล่ะ? เพราะมนุษย์มีคุณธรรมในหัวใจไง แล้วคุณธรรมในหัวใจ เราจะไปตื่นตื่นอะไรกับพระอินทร์

ในลัทธิศาสนาอื่นเขาไปกราบไปไหว้ไปเคารพบูชากัน แต่ในลัทธิของเรา ในความเห็นของศาสนาพุทธเรา สิ่งนี้มันเป็นที่ค้างใจ ใจต้องไปเกิด ต้องไปค้าง เป็นที่เสียเวลา เราต้องการหลุดพ้น พระอินทร์ถึงเป็นวิญญูะ เราจะออกจากวิญญูะ เราไม่ต้องการสถานะใดเลย เราต้องการธรรมะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น เอวัง